

Panteia

Research to Progress

Research voor Beleid | EIM | NEA | IOO | Stratus | IPM

Kennis en waardering van eurobankbiljetten in Nederland

Meting 2021

Zoetermeer, maart 2021

De verantwoordelijkheid voor de inhoud berust bij Panteia. Het gebruik van cijfers en/of teksten als toelichting of ondersteuning in artikelen, scripties en boeken is toegestaan mits de bron duidelijk wordt vermeld. Vermenigvuldigen en/of openbaarmaking in welke vorm ook, alsmede opslag in een retrieval system, is uitsluitend toegestaan na schriftelijke toestemming van Panteia. Panteia aanvaardt geen aansprakelijkheid voor drukfouten en/of andere onvolkomenheden.

The responsibility for the contents of this report lies with Panteia. Quoting numbers or text in papers, essays and books is permitted only when the source is clearly mentioned. No part of this publication may be copied and/or published in any form or by any means, or stored in a retrieval system, without the prior written permission of Panteia. Panteia does not accept responsibility for printing errors and/or other imperfections.

Inhoudsopgave

Samenvatting	5
1 Inleiding	7
1.1 Achtergrond en doel onderzoek	7
2 Resultaten	8
2.1 Bankbiljetten en munten op zak	8
2.2 Coronavirus	8
2.3 Betalen met cash over 5 jaar	9
2.4 Hoge denominaties in handen gehad	10
2.5 Behoeftte aan denominaties	11
2.6 Illegale activiteiten	11
2.7 Uiterlijke kenmerken 50 eurobankbiljet	12
2.8 Waardering bankbiljetten	14
2.9 Kwaliteit van de bankbiljetten	16
2.10 Onderscheiden muntstukken	16
2.11 Vertrouwen in echtheid	17
2.12 Controleren op echtheid	18
2.13 Bekendheid met de echtheidskenmerken	20
Bijlage 1 Vragenlijst	23
Bijlage 2 Methodologische verantwoording	32
Bijlage 3 Respons naar achtergrondkenmerk	34

Samenvatting

In opdracht van De Nederlandsche Bank werd in februari 2021 een telefonisch onderzoek uitgevoerd onder 1.003 Nederlanders naar de kennis en waardering van eurobankbiljetten in Nederland.

Gebruiken en bekendheid

Uit het onderzoek komt naar voren dat ruim driekwart van de Nederlanders doorgaans bankbiljetten bij zich heeft (76%). Voor munten ligt dit percentage nog hoger (85%). Ouderen hebben doorgaans vaker bankbiljetten en/of munten op zak dan jongeren. Over de verspreiding van het coronavirus via contant geld maken de meeste mensen, die met contant geld betalen, zich doorgaans niet (erg) ongerust (77%). Daarnaast verwacht ruim driekwart over vijf jaar nog altijd, in meer of mindere mate, met contant geld te betalen.

Over het algemeen geldt dat Nederlanders de hoge denominaties van 200 euro en 500 euro minder vaak in handen hebben gehad dan de 100 eurobiljetten. Ook is de behoefte aan deze bankbiljetten beperkt (100 euro: 17%, 200 euro: 3% en 500 euro: 2%). Dit geldt niet voor het vijf eurobankbiljet. 68% van de Nederlanders heeft behoefte aan dit bankbiljet.

Evenals in 2019 kunnen de meeste Nederlanders uitsluitend de meest opvallende kenmerken van het 50 eurobankbiljet benoemen, zoals het getal 50, het woord 'Euro' en de oranje en bruine tinten. Ten opzichte van de meting in 2019 valt op dat de kenmerken ongeveer even vaak worden genoemd.

Waardering

De gemiddelde waardering van de eurobiljetten is dit jaar licht gestegen ten opzichte van 2019. Wanneer de waardering wordt bekeken voor de gehele periode van de euro, dan valt op dat de Nederlanders redelijk standvastig zijn in hun beoordeling. Net als in 2019 vindt men het 20 eurobankbiljet het mooiste om te zien. 29% kiest dit biljet als het mooiste bankbiljet in de serie eurobankbiljetten. Het biljet van 5 wordt gezien als het minst mooie eurobiljet (53%). 23% van de Nederlanders beoordeelt dit eurobiljet als '(heel erg) vies'.

De meeste Nederlanders hebben geen problemen om de verschillende muntstukken te onderscheiden (68%). Wanneer dit wel het geval is dan speelt dit met name bij het onderscheid tussen een muntstuk van 20 cent en 50 cent.

Vertrouwen in echtheid

In de afgelopen 10 jaar is het vertrouwen in de echtheid van de bankbiljetten toegenomen. Ook dit jaar is het gemiddelde vertrouwen hoog: gemiddeld wordt een 7,7 gegeven. Nederlanders hebben het meeste vertrouwen in de echtheid van de bankbiljetten die uit de geldautomaat komen (8,9) en twijfelen iets vaker, maar nog steeds zeer weinig, aan bankbiljetten die men als wisselgeld ontvangt (7,5).

59% van de Nederlanders heeft de eurobankbiljetten in hun privé leven nog nooit op echtheid gecontroleerd. De meesten laten weten de gever te vertrouwen (49%). Wanneer er wel op echtheid wordt gecontroleerd dan is dit doorgaans uit gewoonte (19%) of uit nieuwsgierigheid (17%).

Het watermerk en hologram zijn, net als in 2019, de meest bekende echtheidskenmerken. Ruim driekwart van de Nederlanders kan echter niet vertellen wat het watermerk in het 50 eurobiljet voorstelt.

1 Inleiding

1.1 Achtergrond en doel onderzoek

De Nederlandsche Bank (DNB) is in Nederland de verantwoordelijke instantie voor de uitgifte van bankbiljetten en munten. Het beleid van DNB is er onder meer op gericht om de goede werking van het contante betalingsverkeer te bevorderen. Daartoe wordt periodiek onderzoek uitgevoerd naar het gebruik van contant geld door consumenten. Hierbij wordt in het bijzonder gekeken naar het gebruik, de beleving en de eisen van consumenten aan contant geld.

Vanuit haar taak om zorg te dragen voor een goed functionerend betalingsverkeer, is het voor DNB van belang om inzicht te hebben in de het gebruik van contant geld door consumenten. Hiertoe laat DNB sinds de jaren tachtig een onderzoek uitvoeren. Voor 2021 is Panteia gevraagd om het onderzoek te verzorgen. Met dit onderzoek wordt inzicht verkregen in:

- De bekendheid met de verschillende bankbiljetten.
- De waardering van de bankbiljetten.
- De mate waarin Nederlanders bekend zijn met de beeldelementen op de bankbiljetten.
- In hoeverre men vertrouwen heeft in de echtheid van de bankbiljetten en in welke mate bankbiljetten hierop gecontroleerd worden.
- De verwachting omtrent het toekomstige gebruik van contant geld.

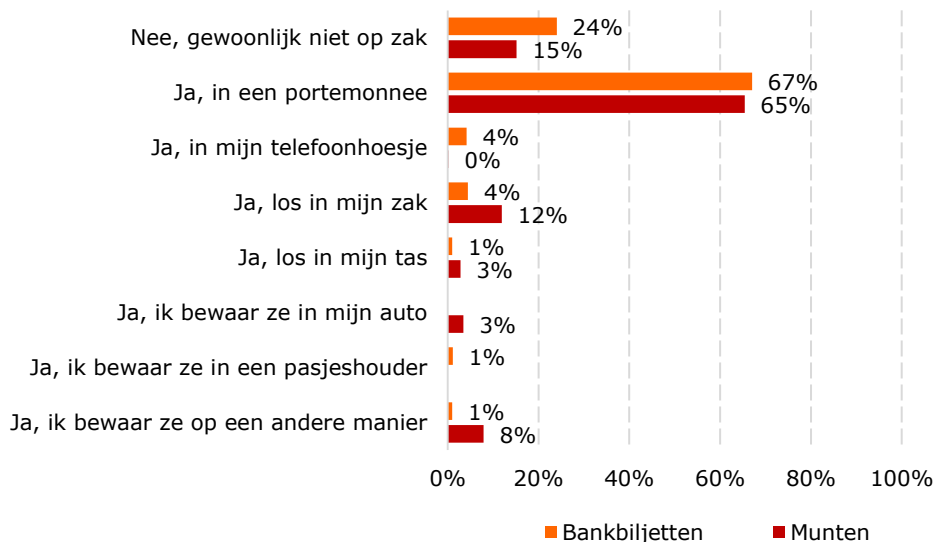
2 Resultaten

In dit hoofdstuk worden de uitkomsten gepresenteerd van het telefonisch onderzoek onder 1.003 respondenten. Door afronding, of vragen waarbij meerdere antwoorden mogelijk zijn, kan het soms voorkomen dat percentages niet optellen tot 100%.

2.1 Bankbiljetten en munten op zak

Het merendeel van de respondenten laat weten doorgaans bankbiljetten (76%) en/of muntgeld (85%) bij zich te hebben. De meeste mensen bewaren dit geld in hun portemonnee (resp. 67% en 65%). 12% van de respondenten laat weten de munten los in hun zak te bewaren. Briefgeld wordt beduidend minder vaak op deze wijze bewaard (4%). Nog eens 4% geeft aan het briefgeld in hun telefoonhoesje te bewaren.

figuur 1 Heeft u doorgaans bankbiljetten/munten bij u? Zo ja, hoe bewaart u die? (n=1.003)

Bron: Panteia 2021

Wanneer gekeken wordt naar de verschillende leeftijdsgroepen, dan valt op dat jongeren doorgaans minder vaak bankbiljetten of munten op zak hebben dan ouderen.

tabel 1 Heeft u doorgaans bankbiljetten/munten bij u? Zo ja, hoe bewaart u die? (n=1.003)

	18-29 jaar	30-49 jaar	50-75 jaar	Totaal
Gewoonlijk bankbiljetten op zak	63%	75%	83%	76%
Gewoonlijk munten op zak	79%	84%	88%	85%

Bron: Panteia 2021

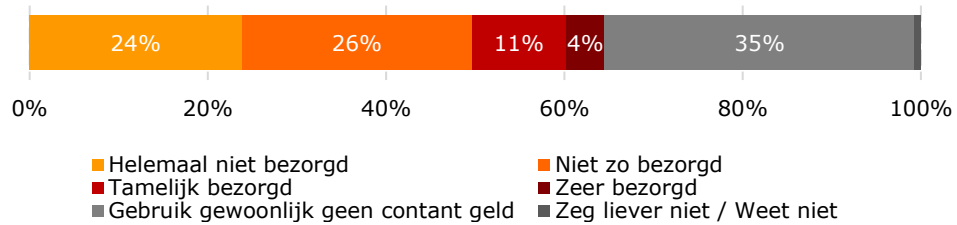
2.2 Coronavirus

Aan de respondenten is gevraagd hoe bezorgd zij zijn over het risico om het coronavirus op te lopen via bankbiljetten en munten. 15% van hen zegt tamelijk tot zeer bezorgd te zijn. De overigen zijn niet (erg) bezorgd (50%) of gebruiken

gewoonlijk geen contant geld (35%). Tussen de verschillende leeftijdsgroepen zijn de verschillen slechts beperkt.

figuur 2 Als u denkt aan alle voorwerpen die u aanraakt als u gaat winkelen, hoe bezorgd bent u over het risico om het coronavirus op te lopen via bankbiljetten en munten? (n=1.003)

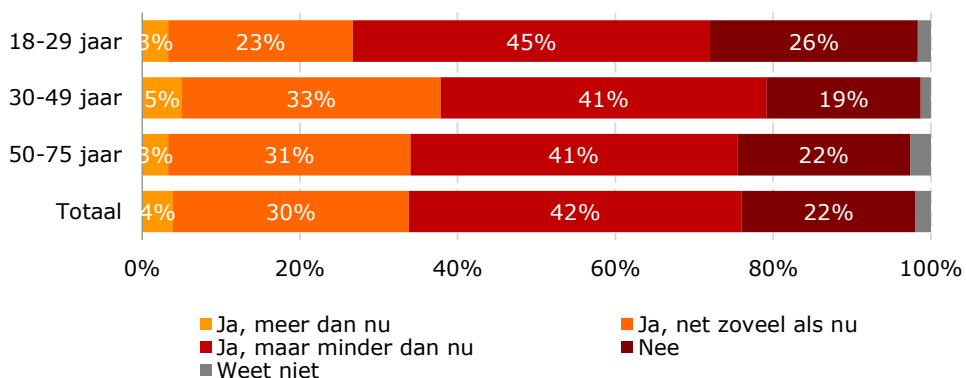
Bron: Panteia 2021

2.3 Betalen met cash over 5 jaar

Ruim driekwart verwacht over vijf jaar nog altijd, in meer of mindere mate, met contant geld te betalen (76%). Hiervan verwacht 42% van de respondenten over vijf jaar minder vaak met contant geld te betalen. 30% denkt nog even vaak met contant te betalen en 4% vaker dan momenteel het geval is. Een kleine groep respondenten geeft aan dit niet te weten (2%).

Jongeren verwachten vaker dat zij over vijf jaar niet of minder met contant geld zullen betalen (71%) dan respondenten van middelbare (60%) of oudere leeftijd (63%). Ook de respondenten die in het dagelijks leven veel met bankbiljetten omgaan verschillen hierover van opvatting ten opzichte van de respondenten waarbij dit niet het geval is (47% versus 68%). Daarnaast denken hoger- (68%) en middelbaaropgeleiden (66%) vaker dat het betalen met contant geld zal verminderen/verdwijnen ten opzichte van de lager opgeleiden (53%).

figuur 3 Verwacht u over 5 jaar nog met cash te betalen? (n=1.003)

Bron: Panteia 2021

De respondenten die verwachten over vijf jaar minder of niet meer met contant geld te betalen, zijn gevraagd wat hiervoor de reden is. Net als twee jaar geleden laat een ruime meerderheid weten dat elektronisch betalen steeds gemakkelijker wordt (78%). Zij zien dit als voornaamste reden waarom het gebruik van contant geld zal teruglopen of verdwijnen. Daarnaast laat 10% weten dat contant geld nu al niet/nauwelijks wordt gebruikt en het pinnen toeneemt. Nog eens 6% verwacht dat winkeliers in de toekomst minder contant geld zullen accepteren. Verder worden corona (4%), veiligheid (3%) en bereikbaarheid (2%) als redenen genoemd voor het teruglopende gebruik van contant geld.

tabel 2 Wat is de reden dat u verwacht over 5 jaar minder/niet meer met cash te betalen?

	2019 (n=692)	2021 (n=644)
Elektronisch betalen wordt steeds makkelijker	73%	78%
Niet of nauwelijks gebruikt/pinnen neemt toe	-	10%
Winkeliers zullen minder contant geld accepteren	14%	6%
Corona	-	4%
Veiligheid	-	3%
Geldautomaten zijn lastig te bereiken	5%	2%
Anders, namelijk	33%	14%
Weet niet	0%	1%

Bron: Panteia 2021

2.4 Hoge denominaties in handen gehad

De meeste mensen hebben ooit wel eens een 100, 200 of 500 eurobiljet in handen gehad (78%). Wanneer gevraagd wordt of men in het afgelopen jaar een van deze biljetten in handen heeft gehad, antwoordt 44% dat dit het geval is.

Over het algemeen geldt dat de hoge denominaties van 200 euro en 500 euro minder vaak in handen zijn geweest van de respondenten dan de 100 eurobiljetten. Hetzelfde patroon zien we wanneer er specifiek wordt gevraagd naar het afgelopen jaar. Ten opzichte van 2019 valt op dat men minder vaak aangeeft een bankbiljet van 100, 200 of 500 euro in handen te hebben gehad.

Mannen hebben doorgaans vaker bankbiljetten met een hoge denominatie op zak dan vrouwen. Zo hebben mannen vaker het 100 euro (75% versus 64%), 200 euro (45% versus 29%) en 500 euro (34% versus 17%) bankbiljet in handen gehad. Ook Nederlandse burgers die in het dagelijks leven veel met bankbiljetten omgaan hebben vaker de hogere denominaties eurobankbiljetten (85%) in handen dan de respondenten die in het dagelijks leven niet veel met bankbiljetten omgaan (77%).

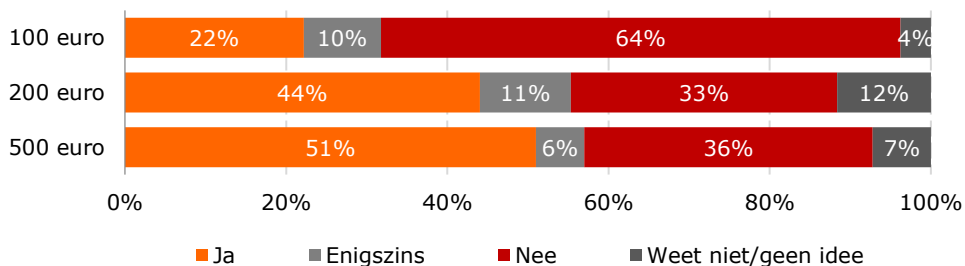
tabel 3 Welk van de volgende eurobankbiljetten heeft u wel eens/het afgelopen jaar in handen gehad? (2019, n=1.001; 2021 n=1.003)

	Wel eens in handen gehad		Afgelopen jaar in handen gehad	
	2019	2021	2019	2021
100 eurobiljet	81%	70%	45%	39%
200 eurobiljet	49%	37%	20%	14%
500 eurobiljet	34%	26%	12%	6%

Bron: Panteia 2021

Aan de respondenten die het afgelopen jaar één of meerdere bankbiljetten in handen hebben gehad, is gevraagd of men moeite had om het desbetreffende biljet uit te geven bijvoorbeeld omdat het niet werd geaccepteerd in de winkel. In figuur 4 staan de resultaten weergegeven voor elk van de denominaties. Over het algemeen geldt dat hoe hoger de waarde van het bankbiljet is, hoe lastiger het is om deze uit te geven. Zo ondervindt ruim de helft van de respondenten moeilijkheden bij het uitgeven van het 500 eurobiljet (51%), terwijl dit bij een 100 eurobiljet voor 22% van de respondenten geldt.

figuur 4 Had u moeite het biljet uit te geven, bijvoorbeeld omdat het in de winkel niet werd geaccepteerd? (n=310, n=108, n=50)

Bron: Panteia 2021

2.5 Behoeftte aan denominaties

Om meer inzicht te krijgen in de behoefte aan de laagste en hogere denominaties, is de respondenten gevraagd in hoeverre men voor eigen gebruik behoefte heeft aan bankbiljetten van 5, 100, 200 en 500 euro. 28% laat weten aan geen van deze bankbiljetten behoefte te hebben. Indien er wel behoefte is aan een van de denominaties, dan is dit met name het biljet van 5 euro (68%). Aan de hogere denominaties is fors minder behoefte (17% voor 100 euro, 3% voor 200 euro en 2% voor 500 euro).

2.6 Illegale activiteiten

Hoe hoger de waarde van het bankbiljet, hoe vaker de respondenten van mening zijn dat deze bankbiljetten vooral voor illegale activiteiten worden gebruikt. Zo koppelt 30% van de respondenten het 100 eurobankbiljet aan illegale activiteiten, terwijl dit voor het 200 en 500 eurobankbiljet op 47% respectievelijk 56% ligt. 22% is niet van mening dat de bankbiljetten van 100, 200 en 500 euro voor illegale activiteiten worden gebruikt en 13% geeft aan dit niet te weten.¹

¹ In het onderzoek is één vraag opgenomen over de mate waarin bankbiljetten gekoppeld worden aan illegale activiteiten. Hiermee dient rekening te worden gehouden bij de interpretatie van de resultaten.

2.7 Uiterlijke kenmerken 50 eurobankbiljet

Aan de respondenten is gevraagd om zo uitvoerig mogelijk, uit het hoofd, te vertellen wat er op het biljet van 50 euro te zien is aan afbeeldingen, tekens en kleuren. Vervolgens is ook gevraagd om te beschrijven welke cijfers, symbolen en teksten op het biljet te lezen zijn. Tabel 4 op de volgende pagina toont de resultaten op deze vragen.

De meeste mensen noemen uitsluitend de meest opvallende kenmerken van het bankbiljet, zoals het getal 50 (81%), het woord 'Euro' (29%) en de oranje en bruine tinten (51% respectievelijk 28%). De wat minder in het oog springende aspecten zoals het bankbiljetnummer (16%), de afbeelding van een gebouw (18%), het hologram (18%), watermerk (17%) en eurosymbool (15%) worden door een kleinere groep respondenten genoemd. Slecht een beperkte groep kan nog andere aspecten noemen.

Ten opzichte van de voorgaande meting valt op dat de kenmerken ongeveer even vaak worden genoemd. Het bankbiljetnummer wordt deze meting iets minder vaak genoemd (16% versus 21%). Hetzelfde geldt voor het woord Euro (29% versus 33%). Het eurosymbool in de teksten wordt daarentegen juist vaker genoemd ten opzichte van 2019 (15% versus 5%).

tabel 4 Spontane beschrijving van het 50 eurobankbiljet (2019, n=1.001; 2021 n=1.003)

	2019	2021
Kleuren		
Oranje	50%	51%
Bruin	30%	28%
Andere kleuren	37%	36%
Gebouwen		
(Deel van) gebouw/oud gebouw	17%	18%
Brug	5%	8%
Poort/deur	4%	3%
Raam	3%	2%
Veiligheidskenmerken		
Watermerk/de poort in het watermerk	16%	17%
Hologram, zilverkleurige zegel, folie aan de voorzijde	18%	18%
Anders		
Sterren/Europese sterren, cirkel met sterren	6%	7%
(Landen van) Europa/kaart van Europa	3%	4%
Vlag/Europese vlag	3%	3%
Eurosymbool	4%	6%
Dunne lijnen	1%	3%
Renaissance	,6%	1%
Andere afbeeldingen/tekens	22%	21%
Andere teksten/cijfers	24%	18%
Cijfers		
Het cijfer 50	83%	81%
Het bankbiljetnummer	21%	16%
Het cijfer 50 in het watermerk	3%	4%
Jaartal, datum	3%	2%
Het doorzichtcijfer	2%	1%
Teksten		
Het woord EURO	33%	29%
Het woord EYPO (de tekst euro in het Grieks)	8%	9%
Het eurosymbool	5%	15%
Handtekening president Europese Centrale Bank	7%	4%
Afkorting Europese Centrale Bank in 5 varianten	3%	4%
De naam Europese Centrale Bank (in NL)	4%	3%
De naam European Central Bank		1%
Kleine lettertjes	2%	4%
Auteursrechtenaanduiding	,2%	,4%
Weet niet		
Weet geen afbeeldingen, tekens of kleuren te noemen	11%	11%
Weet geen nummers of teksten te noemen	12%	12%

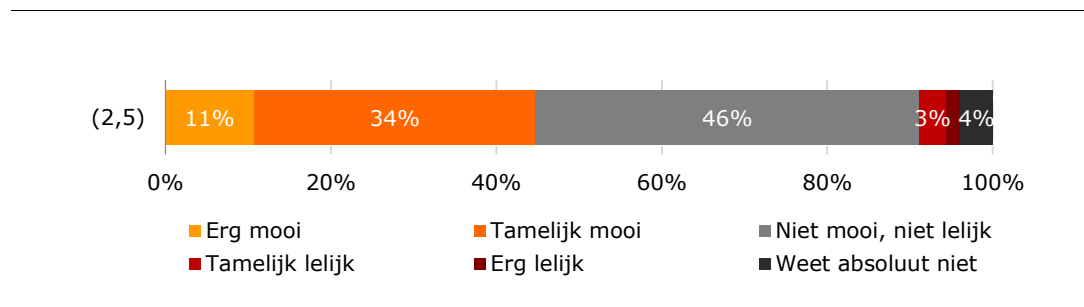
Bron: Panteia 2021

2.8 Waardering bankbiljetten

De meeste burgers vinden de eurobiljetten niet mooi of niet lelijk (46%). Nog eens 4% heeft geen mening. Indien men wel een beoordeling geeft, dan is het merendeel positief te spreken over de eurobankbiljetten. 45% beoordeelt de bankbiljetten als 'erg mooi' of 'tamelijk mooi'. Slechts 5% laat weten de eurobiljetten tamelijk of erg lelijk te vinden. Gemiddeld geven de respondenten een 2,5 wanneer we de waardering uitdrukken op een vijfpuntschaal. Hierbij geldt: hoe lager het cijfer, hoe beter het bankbiljet gewaardeerd wordt.

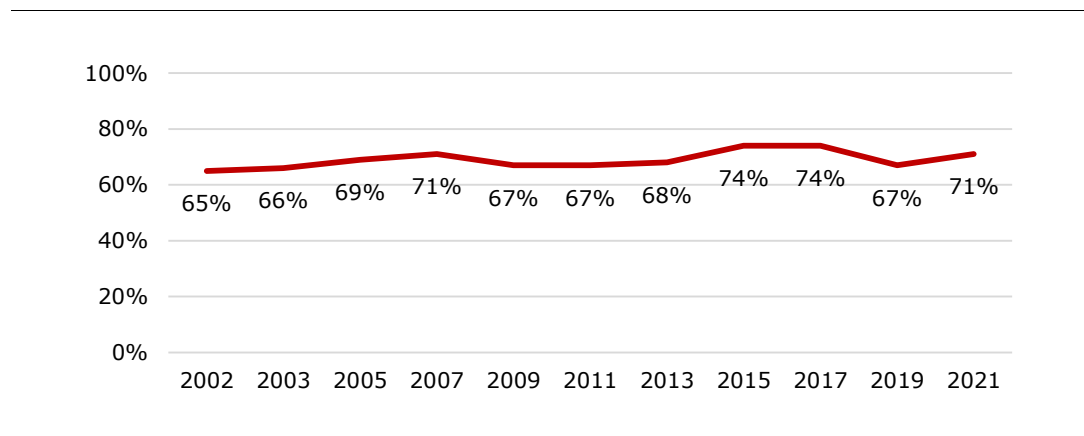
figuur 5 Hoe vindt u dat de eurobiljetten eruit zien? (n=1.003)

Bron: Panteia 2021

Wanneer we de gemiddelde beoordeling afzetten ten opzichte van de eerdere metingen, dan blijkt dat de waardering dit jaar is gestegen ten opzichte van twee jaar terug. In 2019 vond gemiddeld 67% van de respondenten de bankbiljetten mooi, in 2021 is dat 71%. Mensen zijn over het algemeen standvastig in hun beoordeling: over de gehele periode van de Euro schommelt de waardering rond de 70%.

figuur 6 Beoordeling bankbiljetten door de tijd heen volgens de dichotome methode².

Bron: Panteia 2021

In totaal zijn er zeven eurobankbiljetten. Het bankbiljet van 20 euro wordt door 29% van de mensen als het mooiste bankbiljet aangewezen. Hiermee is dit bankbiljet net als in 2019 het meest populair. Hierop volgend worden het 50 eurobankbiljet (17%)

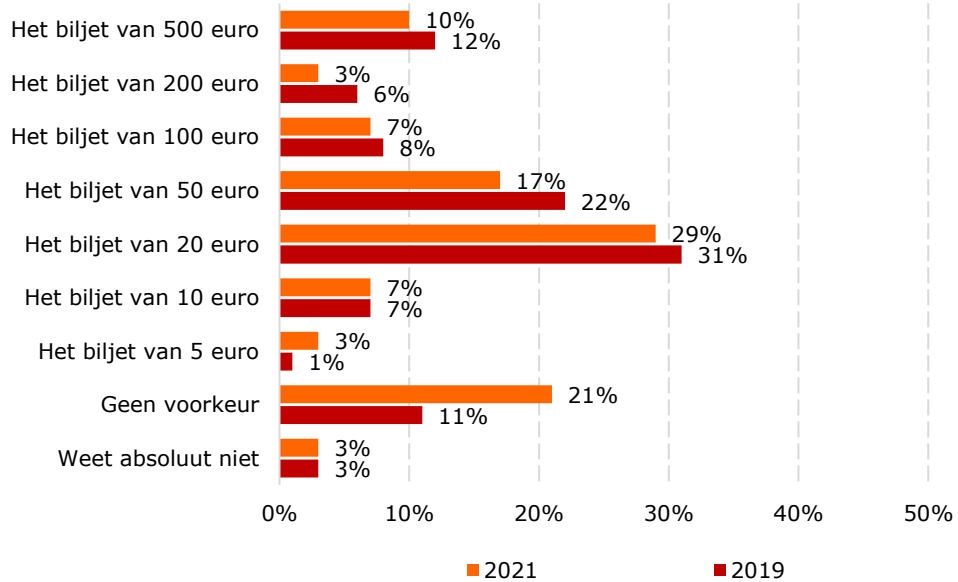
² Dichotome methode: $\% \text{ mooi} = \frac{\text{aantal "erg mooi"} + \text{aantal "tamelijk mooi"} + (0,5 * \text{aantal "niet mooi niet lelijk"})}{(\text{totaal aantal respondenten} - \text{aantal "weet absoluut niet"})} * 100$

Bij de voorgaande metingen is voor elk van de bankbiljetten afzonderlijk om een beoordeling gevraagd en is over deze beoordelingen de dichotome methode toegepast. Dit jaar is er uitsluitend om een algemene beoordeling gevraagd.

en het bankbiljet van 500 euro (10%) genoemd als het mooist om te zien. Het biljet van 5 en 200 euro worden het minst genoemd, slecht 3% kiest deze bankbiljetten. Ten opzichte van de voorgaande meting geven de respondenten vaker aan geen voorkeur te hebben (21% versus 11%).

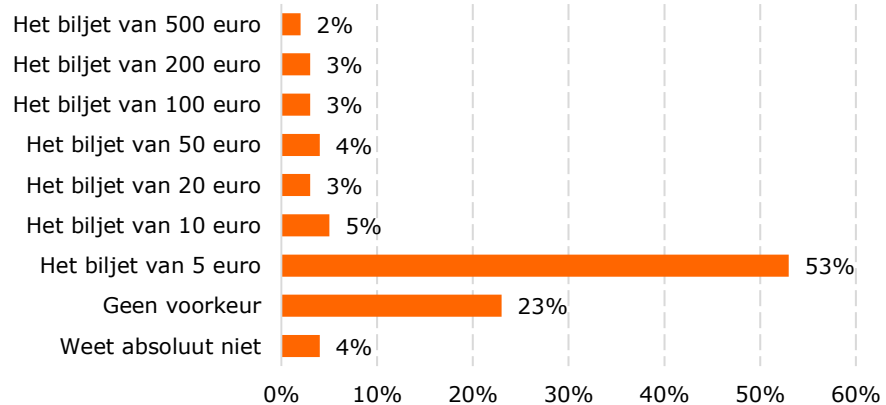
figuur 7 Welke van de 7 eurobankbiljetten, die u kent, vindt u het mooist om te zien? (n=1.003)

Bron: Panteia 2021

Andersom is ook gevraagd welk van de zeven bankbiljetten het minst mooi is om te zien. Ruim de helft van de burgers noemt hier het 5 eurobankbiljet (53%). Bijna een kwart heeft geen voorkeur voor een bankbiljet (23%).

figuur 8 Welke van de 7 eurobankbiljetten, die u kent, vindt u het minst mooi om te zien? (n=1.003)

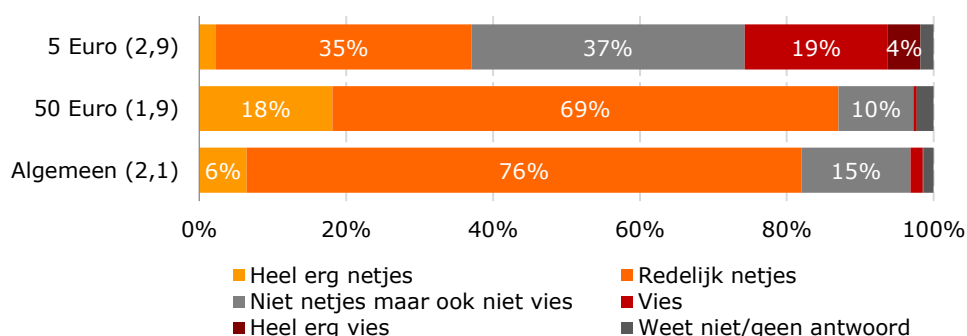
Bron: Panteia 2021

2.9 Kwaliteit van de bankbiljetten

De meeste ondervraagden vinden de kwaliteit van de bankbiljetten redelijk netjes (76%). Slechts een enkeling vindt deze (heel) erg vies (2%). Op basis van de vijfpuntschaal (1=heel erg netjes, 5=heel erg vies) is een gemiddelde waardering berekend. Hierbij geldt: hoe lager het cijfer, hoe beter het bankbiljet gewaardeerd wordt. De kwaliteit van het 50 eurobankbiljet wordt over het algemeen beter beoordeeld (gemiddeld 1,9) dan het 5 eurobankbiljet (gemiddeld 2,9). Bijna een kwart van de respondenten vindt het bankbiljet van 5 euro (heel) erg vies (23%). De gemiddelde beoordeling is vrijwel gelijk aan 2019. Destijds gaf men gemiddeld een 2,9 voor het 5 eurobiljet, een 1,9 voor het 50 eurobiljet en een 2,1 voor de bankbiljetten in het algemeen.

figuur 9 Hoe vindt u dat dit biljet er in het algemeen uitziet als u denkt aan vuil, kreukels, schrift, plakband etc. Vindt u de bankbiljetten in het algemeen..? (n=1.003)

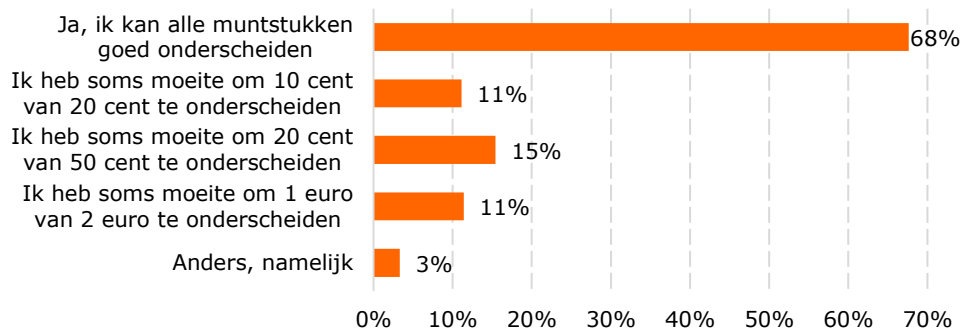

Bron: Panteia 2021

2.10 Onderscheiden muntstukken

Ruim twee derde van de respondenten kan de verschillende muntstukken gemakkelijk onderscheiden (68%). Het onderscheiden van een muntstuk van 20 cent en 50 cent is volgens de respondenten het meest lastig. 15% vindt dat deze munten erg op elkaar lijken. De verschillen met de andere antwoordopties zijn echter klein. Zo vindt 11% het moeilijk om 10 cent van 20 cent te onderscheiden. Nog eens 11% heeft soms moeite om het 1 euro muntstuk van het 2 euro muntstuk te onderscheiden.

figuur 10 Kunt u het verschil tussen de verschillende muntstukken gemakkelijk zien? (n=1.003)

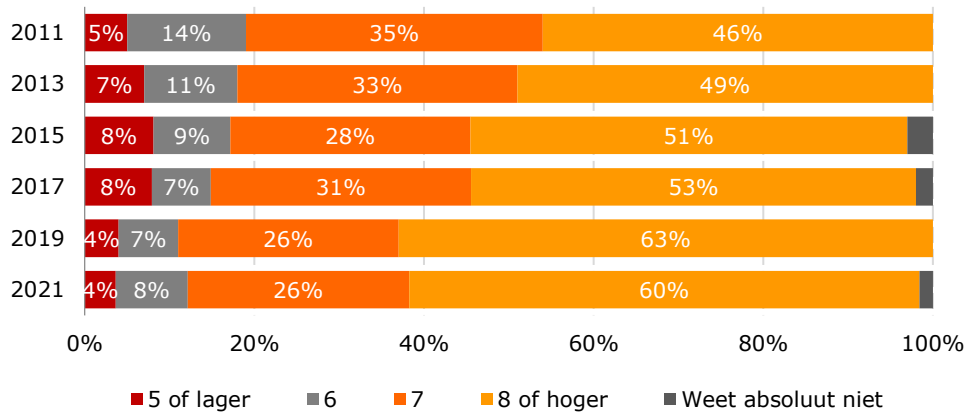
Bron: Panteia 2021

2.11 Vertrouwen in echtheid

Bankbiljetten moeten betrouwbaar zijn en niet te vervalsen. Aan de respondenten werd gevraagd in hoeverre zij vertrouwen in de echtheid van de bankbiljetten die zij in handen krijgen. Figuur 11 toont dat in de afgelopen 10 jaar het vertrouwen in de echtheid van de bankbiljetten is toegenomen. Waar in 2011 nog 46% van de respondenten een 8 of hoger gaf, is dat in 2021 60%. Ten opzichte van de voorgaande meting (t.w. 2019) zien we geen significante verschillen in het vertrouwen in de echtheid. Gemiddeld wordt het vertrouwen met een 7,7 gewaardeerd.

figuur 11 Als u een rapportcijfer moet geven voor het vertrouwen in de echtheid van eurobankbiljetten die u in handen krijgt, welk rapportcijfer geeft u dan? (n=1.003)

Bron: Panteia 2021

Wanneer we de resultaten uitsplitsen naar de mate waarin eurobankbiljetten op echtheid gecontroleerd worden, dan blijkt dat de personen die de bankbiljetten twee keer of vaker controleren significant minder vertrouwen in de echtheid hebben dan de respondenten die de echtheid van het biljet het afgelopen jaar niet of nog nooit gecontroleerd hebben. Desondanks is het vertrouwen bij deze groep nog steeds wel ruim voldoende. Ook respondenten die hun bankbiljet controleren hebben over het algemeen dus vertrouwen in de echtheid.

tabel 5 Vertrouwen in de echtheid van eurobankbiljetten x Heeft u in het afgelopen jaar wel eens een eurobiljet op echtheid gecontroleerd? (n=1.003)

	Gemiddelde
Ja, 1 keer	7,8
Ja, 2 keer of vaker	7,4
Nee, niet gecontroleerd	7,9
Nee, ik heb nog nooit op echtheid gecontroleerd	7,7
Totaal	7,7

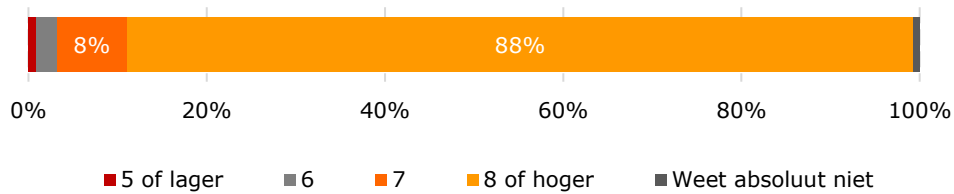
Bron: Panteia 2021

Mensen hebben het meeste vertrouwen in de echtheid van de bankbiljetten die uit de geldautomaat komen. Bijna alle respondenten scoren het vertrouwen in de echtheid van de eurobankbiljetten met een 7 of hoger. De groep respondenten die dit aspect met een 10 scoren is met 37% het hoogst. Nog eens 28% geeft hiervoor een 9. Dit

patroon komt overeen met de meting in 2019. Gemiddeld wordt de het vertrouwen in de echtheid van de bankbiljetten die uit de geldautomaat komen met een 8,9 beoordeeld.

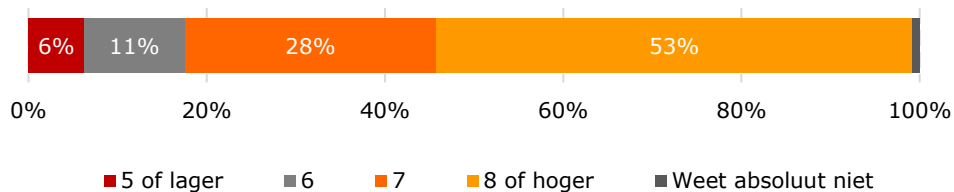
figuur 12 Als u een rapportcijfer moet geven voor het vertrouwen in de echtheid van eurobankbiljetten die u uit een geldautomaat ontvangt, welk rapportcijfer geeft u dan? (n=1.003)

Bron: Panteia 2021

Het vertrouwen in de echtheid van bankbiljetten die men als wisselgeld van een winkelier ontvangt, is weliswaar een stuk lager dan bij bankbiljetten uit de geldautomaat, maar met het gemiddelde van een 7,5 nog steeds hoog. 81% geeft hiervoor het rapportcijfer 7 of hoger. 6% van de respondenten heeft weinig vertrouwen in de echtheid van de bankbiljetten die men van de winkelier ontvangt en scoort dit aspect met een 5 of lager. Ten opzichte van 2019 zien we grofweg eenzelfde verdeling in de beoordelingen.

figuur 13 Als u een rapportcijfer moet geven voor het vertrouwen in de echtheid van eurobankbiljetten die u van een winkelier als wisselgeld ontvangt, welk rapportcijfer geeft u dan? (n=1.003)

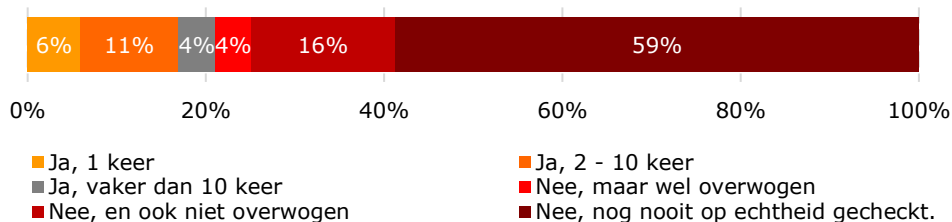
Bron: Panteia 2021

2.12 Controleren op echtheid

De meeste respondenten hebben de eurobankbiljetten in hun privé leven nog nooit op echtheid gecontroleerd (59%). De mensen die dit het afgelopen jaar wel deden controleren de echtheid doorgaans incidenteel (17%). Slechts 4% heeft het afgelopen jaar vaker dan 10 keer een eurobankbiljet op echtheid gecontroleerd. Nog eens 4% laat weten dit niet te hebben gedaan, maar het destijds wel te hebben overwogen. 16% heeft het afgelopen jaar geen bankbiljet gecontroleerd en heeft het ook niet overwogen.

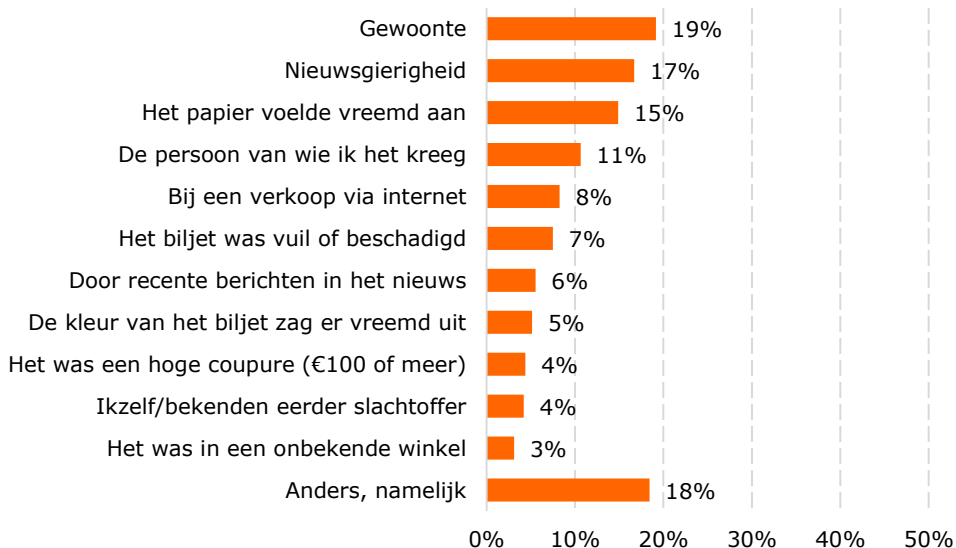
figuur 14 Heeft u in het afgelopen jaar wel eens zelf (als privépersoon, dus niet voor uw werk) een eurobiljet op echtheid gecontroleerd? (n=1.003)

Bron: Panteia 2021

Aan de respondenten die het afgelopen jaar ten minste één eurobankbiljet op echtheid hebben gecontroleerd is gevraagd waarom zij dit deden. In de meeste gevallen controleren mensen het bankbiljet uit gewoonte (19%) of nieuwsgierigheid (17%). Het feit dat het papier vreemd aanvoelde wordt door 15% als reden gegeven om het bankbiljet te controleren. Wantrouwen kan ook ontstaan door de persoon die het bankbiljet verstrekt (11%). De hoogte van de coupure lijkt in beperkte mate van invloed te zijn op het controleren van de echtheid (4%). Bij 'anders namelijk' wordt doorgaans wantrouwen of twijfel in het algemeen genoemd.

figuur 15 Waarom hebt u op echtheid gecontroleerd? (n=212)

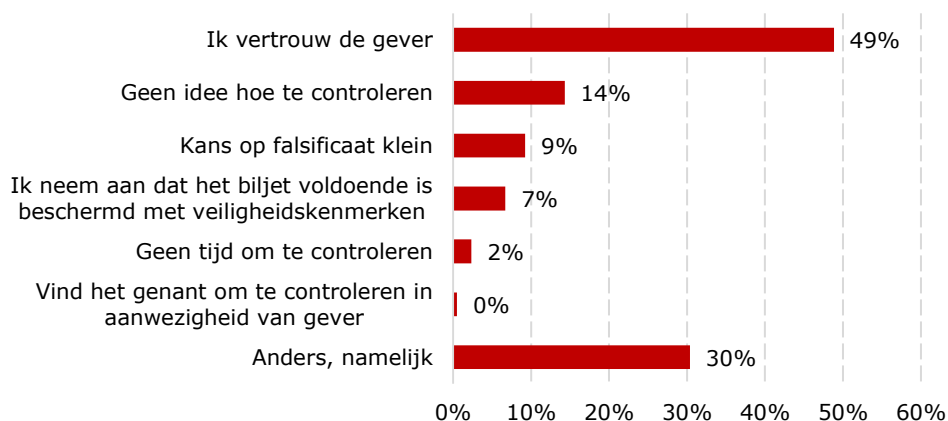

Bron: Panteia 2021

Aan de respondenten die nog nooit of in het afgelopen jaar geen eurobankbiljet op echtheid hebben gecontroleerd is gevraagd waarom zij dit niet deden. Bijna de helft van de respondenten geeft aan de gever te vertrouwen (49%). 14% weet niet hoe ze de bankbiljetten op echtheid moeten controleren en 9% acht de kans op een falsificatie klein. Daarnaast is er nog een groep van 7% die aanneemt dat het biljet voldoende beschermd is met veiligheidskenmerken.

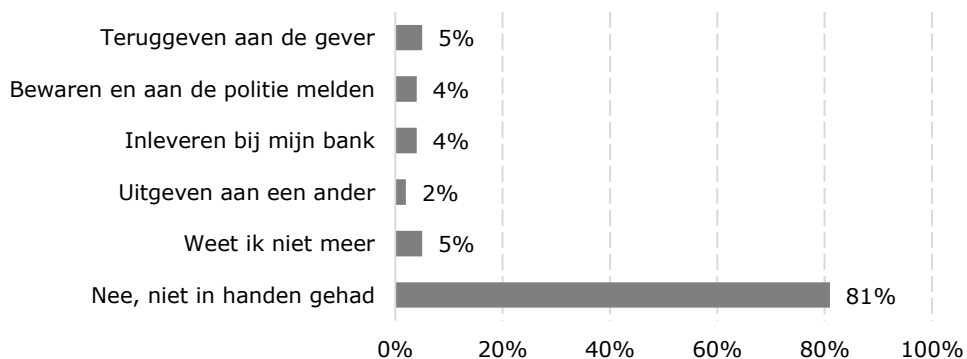
figuur 16 Waaron hebt u niet op echtheid gecontroleerd? (n=791)

Bron: Panteia 2021

Het overgrote deel van de respondenten laat weten nog nooit een verdacht eurobankbiljet in handen te hebben gehad, namelijk 81%. Indien men hiermee wel ervaring heeft, dan wordt er door de respondenten verschillend gehandeld. 5% heeft het biljet teruggegeven aan de geveer, 4% bewaarde het biljet en meldde dit bij de politie, 4% leverde deze in bij de bank en 2% gaf het biljet uit aan een ander. Er is ook een groep respondenten die zich dit niet meer kan herinneren (5%).

figuur 17 Heeft u wel eens een vals/verdacht biljet in handen gehad? Zo ja, wat deed u met dit biljet? (n=1.003)

Bron: Panteia 2021

2.13 Bekendheid met de echtheidskenmerken

De Europese Centrale Bank probeert op zoveel mogelijk manieren het vervalsen van eurobiljetten tegen te gaan. De eurobankbiljetten bevatten dan ook een aantal kenmerken waardoor publiek en banken kunnen controleren of een biljet echt is. Aan de respondenten is gevraagd of ze een aantal van deze echtheidskenmerken kunnen opnoemen.

Het watermerk is het meest bekende echtheidskenmerk onder de respondenten. 69% noemt dit kenmerk, gevolgd door het hologram (39%). Ook het soort papier (27%), en de veiligheidsdraad (20%) zijn bij de meeste mensen bekend als echtheidskenmerk.

tabel 6 Bekendheid met de echtheidskenmerken (in percentages)

	2011	2013	2015	2017	2019	2021
	<i>1.003</i>	<i>1.020</i>	<i>1.010</i>	<i>1.002</i>	<i>1.001</i>	<i>1.003</i>
Watermerk	75	79	71	68	73	69
Hologram/zilverkleurige strook of zegel	49	57	37	37	41	39
Veiligheidsdraad	16	13	14	18	12	20
Glanzende goudkleurige strook	2	3	5	4	4	3
Inkt die door lichtval van kleur verandert	3	3	3	4	4	5
(Smaragd)groen cijfer	n.v.t.	n.v.t.	1	2	2	2
Voelbare inktlaag	8	14	12	4	11	9
Soort papier	11	17	12	16	24	27
Kleine lettertjes	6	4	2	2	3	4
Infrarood deel van biljet zichtbaar	4	9	4	3	4	3
Doorkijkraampje/gat in folie	-	-	-	-	-	4
Doorzichtregister	6	8	4	2	4	3
Check met hulpmiddel ³	-	-	-	-	-	24
Blindentekens	14	14	11	16	17	17
Serienummer	5	5	7	6	1	6
Niet te kopiëren	-	-	-	-	-	1
Handtekening	1	1	1	1	-	1
Kleur	-	-	-	-	-	6
Afmetingen biljet	-	-	-	-	-	3
Anders	-	-	-	-	-	6
Gemiddeld aantal kenmerken	2,3	2,6	2,4	2,2	2,5	2,5
Weet helemaal niets te noemen	11	6	13	14	9	10

Bron: Panteia 2021

De meeste respondenten geven ten minste één antwoord op de vraag om een echtheidskenmerk te noemen. Slechts 10% van de respondenten kan geen antwoord geven op de vraag om aan te geven waaraan je kunt zien of een eurobiljet echt is.

³ Onder deze categorie vallen: controle met stift, detectieapparatuur, UV-effecten en de DNB app.

tabel 7 Aantal genoemde kenmerken (n=1.003)

	2021
Geen	10%
Eén kenmerk	16%
Twee kenmerken	24%
Drie kenmerken	24%
Vier kenmerken of meer	26%

Bron: Panteia 2021

Respondenten van middelbare leeftijd noemen gemiddeld de meeste kenmerken (2,9), ouderen het minste aantal (2,3).

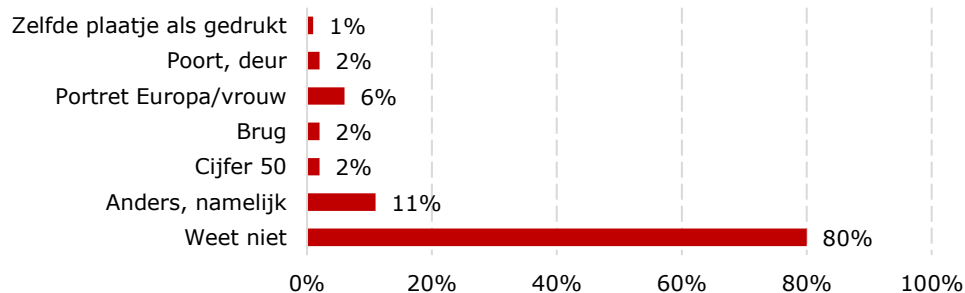
tabel 8 Gemiddeld aantal genoemde kenmerken voor de verschillende leeftijdscategorieën (n=1.003)

	Gemiddeld aantal genoemde kenmerken
18-29 jaar	2,4
30-49 jaar	2,9
50-75 jaar	2,3
Totaal	2,5

Bron: Panteia 2021

Zoals aangegeven is het watermerk het meest bekende echtheidskenmerk. Watermerken zijn afbeeldingen die zichtbaar worden als het bankbiljet tegen het licht wordt gehouden. Aan de respondenten is gevraagd of men weet wat het waterkenmerk in het eurobiljet van 50 euro voorstelt. De overgrote meerderheid weet dit niet te vertellen (80%). 6% noemt het portret van Europa (de vrouw). Daarnaast noemt 2% de poort/deur en nog eens 2% het cijfer 50.

figuur 18 In het bankbiljet van 50 euro zit ook een watermerk. Weet u misschien ook wat dat watermerk voorstelt? Wat beeld het uit? (n=1.003)

Bron: Panteia 2021

Bijlage 1 **Vragenlijst**

VRAAG 1. Introductie

Goeden..., u spreekt met ... van Wij doen momenteel een onderzoek naar de eurobankbiljetten en daarvoor zou ik graag enkele vragen stellen aan de jongst aanwezige man van 18 jaar of ouder (indien niet aanwezig, vraag naar jongst aanwezige vrouw van 18 jaar of ouder). Het onderzoek duurt ongeveer een kwartiertje, heeft u nu even tijd?

- 1 **Ja, onderzoek** kan nu plaatsvinden
- 2 Nee, maak afspraak
- 3 Nee, wil niet meedoen; noteer weigering

VRAAG 2. Betalen met cash over 5 jaar

MULTIPLE

We willen het met u hebben over het betalen met cash, dus met munten en biljetten.

Verwacht u over vijf jaar nog met cash te betalen?

- 1 Ja, meer dan nu
- 2 Ja, net zoveel als nu
- 3 Ja, maar minder dan nu
- 4 Nee
- 5 Heeft geen idee

VRAAG 3. Betalen met cash over 5 jaar

MULTIPLE

Indien respondent bij vraag 2 niet of minder heeft geantwoord.

Wat is de reden dat u verwacht over 5 jaar minder/niet meer met cash te betalen?

- 1 Winkeliers zullen minder contant geld accepteren
- 2 Geldautomaten zijn lastig te bereiken
- 3 Elektronisch betalen wordt steeds makkelijker
- 4 Anders, namelijk
- 5 Weet niet

VRAAG 4. Geholpen antwoord op denominaties in handen gehad

MULTIPLE

Ik vraag u nu specifiek naar de hoge waarden. Welke van de volgende eurobankbiljetten heeft u wel eens in handen gehad:

- 1 Biljet van 100 euro
- 2 Biljet van 200 euro
- 3 Biljet van 500 euro
- 4 Geen van deze

VRAAG 5. Antwoord op denominaties in handen gehad**MULTIPLE**

Ik vraag u nu specifiek naar de hoge waarden. Hebt u het afgelopen jaar wel eens een biljet van 100, 200 of 500 euro in handen gehad?

- 1 Nee
- 2 Een biljet van 100 euro
- 3 Een biljet van 200 euro
- 4 Een biljet van 500 euro

VRAAG 6. Indien u op vraag 5 'ja' heb geantwoord, had u moeite het biljet uit te geven, bijvoorbeeld omdat het in een winkel niet werd geaccepteerd?

- 1 Nee
- 2 Enigszins
- 3 Weet niet/geen idee
- 4 Ja

VRAAG 7. Hebt u voor eigen gebruik behoefte aan de denominaties**MULTIPLE**

- 1 Biljetten van 5 euro
- 2 Biljetten van 100 euro
- 3 Biljetten van 200 euro
- 4 Biljetten van 500 euro

VRAAG 8. Hoge denominaties en criminaliteit**MULTIPLE**

Bent u van mening dat hoge denominaties vooral voor illegale activiteiten wordt gebruikt?

Denkt u dat dat geldt voor:

- 1 Biljetten van 100 euro
- 2 Biljetten van 200 euro
- 3 Biljetten van 500 euro

VRAAG 9. Spontaan antwoord m.b.t. beeldelementen euro 50**MULTIPLE**

We willen het nu met u hebben over het eurobankbiljet van 50 euro. Wilt u zo uitvoerig mogelijk uit uw hoofd vertellen wat er op het biljet van 50 euro te zien is aan afbeeldingen, tekens, kleuren, enz.? Het gaat niet om cijfers en andere teksten!

Tweemaal doorvragen:

- 1) Kunt u nog meer noemen?
- 2) Wat is er nog meer te zien afgezien van de teksten?

Enq: Niet oplezen, goed doorvragen.

- 3 (Deel van) gebouw\ (oud) gebouw
- 4 Renaissance tijd\stroming
- 5 Poort, deur
- 6 Raam
- 7 Brug
- 8 Oranje\oranje kleuren
- 9 Bruin\bruine kleuren
- 10 Noemt andere kleuren
- 11 Vlag\Europese vlag
- 12 Sterren\Europese sterren, cirkel met sterren
- 13 (Landen van) Europa\Kaart van Europa
- 14 Het eurosymbool
- 15 Hologram, zilverkleurige zegel, folie aan de voorzijde
- 16 Watermerk\de poort in het watermerk
- 17 Dunne lijnen
- 18 Anders, namelijk
- 19 Weet niets te noemen

VRAAG 10. Spontaan antwoord m.b.t. tekstelementen euro 50**MULTIPLE**

Op het eurobiljet van 50 euro staan ook cijfers en andere teksten. Kunt u zo uitgebreid mogelijk uit het hoofd vertellen welke cijfers, symbolen, en teksten op dit biljet van 50 euro te lezen zijn?

Tweemaal doorvragen:

- 1) Kunt u nog andere teksten noemen?
- 2) Kunt u nog meer teksten noemen?

Enq: Niet oplezen, goed doorvragen.

- 3 Het woord EURO
- 4 Het woord EYPO (de tekst euro in het grieks)
- 5 Het eurosymbool
- 6 Het cijfer '50' het getal '50'
- 7 Handtekening president Europese Centrale Bank (bijv. Duisenberg, Trichet, Draghi, Lagarde)
- 8 Bankbiljetnummer(s)
- 9 Het cijfer 50 in het watermerk
- 10 Auteursrechtenaanduiding, copyright teken, kleine c met cirkeltje
- 11 Afkorting Europese Centrale Bank in 5 varianten (BCE, ECB, EZB, EKT, EKP)
- 12 De naam 'Europese Centrale Bank'
- 13 De naam 'European Central Bank'
- 14 Jaartal, datum
- 15 Kleine lettertjes
- 16 Het doorzichtcijfer (het 'halve' cijfer wordt compleet zichtbaar wanneer het biljet tegen het licht wordt gehouden)
- 17 Anders, namelijk
- 18 Weet niets te noemen

VRAAG 11. Waardering eurobiljetten

Hoe vindt u dat de eurobiljetten eruitzien?

Vindt u ze erg mooi, tamelijk mooi, tamelijk lelijk of erg lelijk, of zo'n beetje er tussenin?

- 1 Erg mooi
- 2 Tamelijk mooi
- 3 Er tussen in, niet mooi, niet lelijk
- 4 Tamelijk lelijk
- 5 Erg lelijk
- 6 Weet absoluut niet

VRAAG 12. Keuze mooiste biljet

In totaal zijn er 7 eurobankbiljetten. Welke van de 7 eurobankbiljetten, die u kent, vindt u het mooiste om te zien?

- 1 Het biljet van 500 euro
- 2 Het biljet van 200 euro
- 3 Het biljet van 100 euro
- 4 Het biljet van 50 euro
- 5 Het biljet van 20 euro
- 6 Het biljet van 10 euro
- 7 Het biljet van 5 euro
- 8 Geen voorkeur
- 9 Weet absoluut niet

VRAAG 13. Keuze minst mooie biljet

In totaal zijn er 7 eurobankbiljetten. Welke van de 7 eurobankbiljetten, die u kent, vindt u het minst mooi om te zien?

- 1 Het biljet van 500 euro
- 2 Het biljet van 200 euro
- 3 Het biljet van 100 euro
- 4 Het biljet van 50 euro
- 5 Het biljet van 20 euro
- 6 Het biljet van 10 euro
- 7 Het biljet van 5 euro
- 8 Geen voorkeur
- 9 Weet absoluut niet

VRAAG 14. Schoon-vuil euro 5

Wat vindt u van de kwaliteit van het biljet van 5 euro? Hoe vindt u dit biljet er in het algemeen uitzien als u denkt aan vuil, kreukels, scheuren, schrift, plakband et cetera?

Vindt u de 5-eurobiljetten er in het algemeen...
Enq: Lees 1-5 op

- 1 Heel erg netjes uitzien
- 2 Redelijk netjes uitzien
- 3 Niet netjes maar ook niet vies uitzien
- 4 Vies uitzien
- 5 Heel erg vies uitzien
- 6 Weet niet\geen opgave

VRAAG 15. Schoon-vuil euro 50

En wat vindt u van de kwaliteit van het biljet van 50 euro? Hoe vindt u dit biljet er in het algemeen uitzien als u denkt aan vuil, kreukels, scheuren, schrift, plakband et cetera?

Vindt u het 50-eurobiljet er in het algemeen...
Enq: Lees 1-5 op

- 1 Heel erg netjes uitzien
- 2 Redelijk netjes uitzien
- 3 Niet netjes maar ook niet vies uitzien
- 4 Vies uitzien
- 5 Heel erg vies uitzien
- 6 Weet niet\geen opgave

VRAAG 16. Schoon-vuil euroserie

Nu nog even over de eurobankbiljetten in het algemeen, ongeacht de waarde van het biljet. Hoe vindt u de eurobiljetten er in het algemeen uitzien als u denkt aan vuil, kreukels, scheuren, schrift, plakband et cetera?

Vindt u de eurobiljetten er...
Enq: Lees 1-5 op

- 1 Heel erg netjes uitzien
- 2 Redelijk netjes uitzien
- 3 Niet netjes maar ook niet vies uitzien
- 4 Vies uitzien
- 5 Heel erg vies uitzien
- 6 Weet niet\geen opgave

VRAAG 17. Onderscheiden muntstukken**MULTIPLE**

Kunt u het verschil tussen de diverse muntstukken gemakkelijk zien?

- 1 Ja, ik kan alle muntstukken goed onderscheiden
- 2 Ik heb soms moeite om 10 cent van 20 cent te onderscheiden
- 3 Ik heb soms moeite om 20 cent van 50 cent te onderscheiden
- 4 Ik heb soms moeite om 1 euro van 2 euro te onderscheiden
- 5 Anders, namelijk

VRAAG 18. Vertrouwen in echtheid

Nu even over iets anders. Bankbiljetten moeten betrouwbaar zijn en niet te vervalsen. Als u een rapportcijfer moet geven voor het vertrouwen dat u heeft in de echtheid van Eurobankbiljetten die u in handen krijgt, welk rapportcijfer geeft u dan?

- 1 1
- 2 2
- 3 3
- 4 4
- 5 5
- 6 6
- 7 7
- 8 8
- 9 9
- 10 10
- 11 Weet absoluut niet

VRAAG 19. Vertrouwen in echtheid biljetten uit geldautomaat

Als u een rapportcijfer moet geven voor het vertrouwen dat u heeft in de echtheid van Eurobankbiljetten die u uit een geldautomaat ontvangt, welk rapportcijfer geeft u dan?

- 1 1
- 2 2
- 3 3
- 4 4
- 5 5
- 6 6
- 7 7
- 8 8
- 9 9
- 10 10
- 11 Weet absoluut niet

VRAAG 20. Vertrouwen in echtheid biljetten als wisselgeld van winkelier

Als u een rapportcijfer moet geven voor het vertrouwen dat u heeft in de echtheid van Eurobankbiljetten die u van een winkelier als wisselgeld ontvangt, welk rapportcijfer geeft u dan?

- 1 1
- 2 2
- 3 3
- 4 4
- 5 5
- 6 6
- 7 7
- 8 8
- 9 9
- 10 10
- 11 Weet absoluut niet

VRAAG 21. Controleren op echtheid

Hebt u in het afgelopen jaar wel eens zelf, (als privépersoon, dus niet voor uw werk) een eurobiljet op echtheid gecheckt?

- 1 Ja, 1 keer
- 2 Ja, 2 tot en met 10 keer
- 3 Ja, vaker dan 10 keer
- 4 Nee, maar ik heb dit wel overwogen
- 5 Nee, en ik heb dit ook niet overwogen
- 6 Nee, ik heb nog nooit op echtheid gecheckt.

VRAAG 22. Controleren op echtheid - situatie**MULTIPLE**

Alleen indien respondent bij V21 aangeeft op echtheid te hebben gecontroleerd in het afgelopen jaar.

Waarom hebt u op echtheid gecontroleerd?

- 1 Uit gewoonte
- 2 Uit nieuwsgierigheid
- 3 Bij een verkoop via internet (bijv. marktplaats)
- 4 Het papier voelde vreemd aan
- 5 De kleur van het biljet zag er vreemd uit
- 6 Het was een hoge coupure (€100 of meer)
- 7 Het biljet was vuil of beschadigd
- 8 Vanwege de persoon van wie ik het kreeg
- 9 Het was in een onbekende winkel
- 10 Ikzelf of bekenden zijn eerder het slachtoffer geweest van valsemunten
- 11 Door recente berichten in het nieuws
- 12 Anders, namelijk

VRAAG 22A. Niet controleren op echtheid**MULTIPLE**

Alleen indien respondent bij V21 aangeeft niet op echtheid te hebben gecontroleerd.

Waarom hebt u niet op echtheid gecontroleerd?

- Kans op falsificaat klein
- Vind het gênant om te controleren in aanwezigheid van gever
- Geen tijd om te controleren
- Ik vertrouw de gever
- Ik neem aan dat het biljet voldoende is beschermd met veiligheidskenmerken
- Geen idee hoe te controleren.
- Anders, namelijk

VRAAG 23. Verdacht biljet**MULTIPLE**

Hebt u wel eens een vals/verdacht biljet in handen gehad? Zo ja, wat deed u met dit biljet?

- 1 Teruggeven aan de gever
- 2 Bewaren en aan de politie melden
- 3 Inleveren bij mijn bank
- 4 Uitgeven aan een ander
- 5 Weet ik niet meer

VRAAG 24. Spontaan antwoord op bekendheid met echtheidskenmerken MULTIPLE

De Europese Centrale Bank probeert op zoveel mogelijk manieren het vervalsen van eurobiljetten tegen te gaan. De biljetten bevatten dan ook een aantal kenmerken waardoor publiek en banken kunnen controleren of een biljet echt is. Kunt u een aantal van die echtheidskenmerken opnoemen?

Tweemaal doorvragen:

- 1) Aan welke dingen kunt u controleren of een eurobiljet ECHT is?
- 2) En waaraan nog meer?

Enq: Niet oplezen.

- 1 Watermerk, lichtere en donkere tinten in het papier
- 2 Draad, donker verticaal strookje (streep) in het papier, zichtbaar tegen het licht (veiligheidsdraad), in de streep kleine witte letters
- 3 Hologram\Zilverkleurige, glanzende strook of zegel, een beeld in de folie, voorzijde
- 4 Glanzende goudkleurige strook op achterkant (iriserende baan)
- 5 Inkt die door lichtval van kleur verandert, van paars naar olijfgroen of van groen naar blauw
- 6 (Smaragd)groen cijfer, kleurverandering van groen naar blauw, op- en neer bewegend, glanzend
- 7 Voelbare inktlaag, voorzijde
- 8 Doorkijkraampje/gat in folie
- 9 Doorzichtregister, controle of voor- en achterkant precies op elkaar passen
- 10 Kleine lettertjes, mikrotekst, op meerdere plaatsen in het biljet
- 11 Papier blijft donker onder ultra-violet licht (UV-lamp)
- 12 Gekleurde vezeltjes lichten op onder ultra-violet licht (UV-lamp)
- 13 Voorzijde: inkten, kleuren lichten op onder ultra-violet licht (UV-lamp), bijvoorbeeld vlag van EU en handtekening
- 14 Achterkant: inkten, kleuren lichten op onder ultra-violet licht (UV-lamp), bijvoorbeeld brug en kaart van Europa
- 15 Onder infra-rood licht (IR) is een deel van het biljet zichtbaar
- 16 Afmetingen (hoe hoger de waarde, des te groter het biljet)
- 17 Blindenteken, voeltekens voor blinden, aantal lijntjes langs de zijkant
- 18 Soort papier
- 19 Anders, namelijk...
- 20 Weet helemaal niets te noemen

VRAAG 25. Spontane bekendheid met watermerk euro 50 MULTIPLE

In de bankbiljetten zitten watermerken, afbeeldingen die zichtbaar worden als u het biljet tegen het licht houdt. In het bankbiljet van 50 euro zit ook een watermerk. Weet u misschien ook wat dat watermerk voorstelt? Wat beeldt het uit?

Enq: Niet oplezen.

- 1 Zelfde plaatje als gedrukt
- 2 Poort, deur
- 3 Portret Europa/vrouw
- 4 Brug
- 5 Cijfer 50
- 6 Anders, namelijk
- 7 Weet niet

VRAAG 26. Het meenemen van bankbiljetten**MULTIPLE**

Hebt u doorgaans bankbiljetten bij u? Zo ja, hoe bewaart u die?

- 1 Nee, ik heb gewoonlijk geen bankbiljetten op zak
- 2 Ja, in een portemonnee.
- 3 Ja, in mijn telefoonhoesje
- 4 Ja, los in mijn zak
- 5 Ja, los in mijn tas
- 6 Ja, ik bewaar ze op een andere manier, namelijk:

VRAAG 27. Het meenemen van munten**MULTIPLE**

Hebt u doorgaans munten bij u? Zo ja, hoe bewaart u die?

- 1 Nee, ik heb gewoonlijk geen munten op zak
- 2 Ja, in een portemonnee.
- 3 Ja, in mijn telefoonhoesje
- 4 Ja, los in mijn zak
- 5 Ja, los in mijn tas
- 6 Ja, ik bewaar ze in mijn auto
- 7 Ja, ik bewaar ze op een andere manier, namelijk:....

VRAAG 28. Coronavirus**MULTIPLE**

Als u denkt aan alle voorwerpen die u aanraakt als u gaat winkelen, hoe bezorgd bent u over het risico om het coronavirus op te lopen via bankbiljetten en munten?

- 1 Helemaal niet bezorgd
- 2 Niet zo bezorgd
- 3 Tamelijk bezorgd
- 4 Zeer bezorgd
- 5 Ik gebruik gewoonlijk geen contant geld
- 6 Zeg liever niet / Weet niet

VRAAG 29. Sekse

Enq: Noteer geslacht respondent

- 1 Man
- 2 Vrouw
- 3 Weet niet\geen opgave

VRAAG 30. Leeftijd

Tot slot enkele vragen voor de statistiek.
Mag ik uw leeftijd noteren?

..... Jaar

VRAAG 31. Gezinsgrootte

Uit hoeveel personen bestaat uw huishouden?

VRAAG 32. Opleiding

Wat is uw hoogst genoten opleiding?

- 1 Lager onderwijs
- 2 Lager beroepsonderwijs
- 3 Middelbaar algemeen voortgezet onderwijs
- 4 Middelbaar beroeps onderwijs
- 5 Hoger algemeen en voorbereidend wetenschappelijk onderwijs
- 6 Hoger beroepsonderwijs en wetenschappelijk onderwijs (kandidaats)
- 7 Wetenschappelijk onderwijs (doctoraal)
- 8 Weet niet\wil niet zeggen

VRAAG 33. Omgaan met bankbiljetten

Gaat u zelf in het dagelijks leven veel met bankbiljetten om of niet?

- 1 Ja
- 2 Nee

SLOT

Dat was de laatste vraag die ik u wilde stellen.
Hartelijk dank voor uw medewerking en nog een prettige dag/avond gewenst!

Methodologie

Dataverzameling

Het onderzoek is uitgevoerd door middel van telefonische interviews onder Nederlanders van 18 tot en met 75 jaar. Deze consumenten zijn geselecteerd door middel van de Random Digitale Dialing methode. Een jarenlange beproefde methode om burgers te benaderen voor deelname aan telefonische onderzoeken door willekeurig telefoonnummers te genereren. Willekeurig kiezen van cijfers heeft het voordeel dat het niet-geregistreerde nummers bevat die zouden worden gemist als de nummers uit een telefoonboek zouden worden geselecteerd of bij een specifieke provider zouden worden gekocht.

Het veldwerk is uitgevoerd door Global Data Collection Company (GDCC) in Rotterdam. Zij hebben ook voor de recentste metingen het telefonisch veldwerk verzorgd. De dataverzameling vond plaats in de periode 1 tot en met 28 februari 2021.

Vragenlijst

De vragenlijst is in overleg met de vertegenwoordigers van DNB opgesteld, op basis van de verstrekte vraagpunten en de doelstelling van het onderzoek. De vragenlijst van de voorgaande meting (2019) diende hierbij als uitgangspunt.

Voorafgaand aan de start van het veldwerk is de opgestelde vragenlijst getest op begrijpelijkheid en duidelijkheid van de vraagstellingen. Hiertoe zijn een aantal proefgesprekken afgenomen. Tijdens de proefgesprekken waren zowel de vertegenwoordigers van DNB als de projectleider van Panteia aanwezig. Op basis van de proefgesprekken zijn er nog een aantal wijzigingen doorgevoerd in de vragenlijst en is deze vervolgens definitief gemaakt. Een exemplaar van de definitieve vragenlijst is in de bijlage van dit rapport opgenomen.

Respons

Voor het onderzoek zijn 29.623 telefoonnummers gebruikt. Daarvan bleek 67% geen gehoor te geven, in gesprek, doorgezet naar het antwoordapparaat of was het nummer onbruikbaar (infotoon, fax, verkeerd nummer). Van resterende telefoonnummers hebben 1.003 respondenten meegedaan aan het telefonisch onderzoek (respons 10%).

In bijlage 3 is een overzicht opgenomen van de respons, uitgesplitst naar kenmerken zoals leeftijd, geslacht en opleidingsniveau.

Betrouwbaarheid en nauwkeurigheid

Betrouwbaarheid en nauwkeurigheid zijn twee aspecten die een belangrijke rol spelen bij het verkrijgen van statistisch verantwoorde resultaten. Hieronder lichten we deze aspecten kort toe.

Betrouwbaarheidsinterval

Het betrouwbaarheidsinterval geeft het gebied van waarden aan, waarbinnen de werkelijke waarde met een zekere mate van waarschijnlijkheid ligt. Panteia hanteert in haar onderzoeken een 95% betrouwbaarheidsinterval. Dat betekent: wanneer

onderzoek verschillende keren herhaald wordt, dan ligt het resultaat in 95 van de 100 gevallen binnen het interval. Dit is het zogenoemde "95% betrouwbaarheidsniveau".

Onnauwkeurigheid/marges

Ieder steekproefonderzoek resulteert daarnaast in afwijkingen ten opzichte van de werkelijkheid: de foutkans of de marges. Indien in een onderzoek is gekozen voor een betrouwbaarheidspercentage van 95%, hoort daar een maximale foutkans van 5% bij. Deze foutkans kan groter of kleiner worden door de omvang van de steekproef.

Representativiteit

Voor een juiste duiding van de antwoorden is het belangrijk om te weten of het onderzoek representatief is. Dat wil zeggen dat de steekproef qua samenstelling lijkt op de totale groep waaruit zij getrokken is en waarnaar ggeneraliseerd wordt.

Er zijn enkele criteria om te kunnen bepalen of de resultaten van het onderzoek representatief zijn, namelijk:

1. Het aantal respondenten in de steekproef moet voldoende groot zijn

In de populatie zitten 12.456.500 personen van 18-75 jaar. Uitgaande van een betrouwbaarheidsniveau van 95%, een foutmarge van 5% en een maximale spreiding in de data, is een minimale steekproefomvang van 385 noodzakelijk. De gerealiseerde steekproef van 1.003 ligt hier ver boven. Dit om uitspraken te kunnen doen over verschillen in bijvoorbeeld leeftijd en opleidingsniveau.

2. De juiste mensen moeten ondervraagd zijn

De betrouwbaarheid en representativiteit van onderzoek heeft ook te maken met het feit of de juiste mensen zijn ondervraagd. Zijn er uitsluitend mensen gevraagd om de vragenlijst in te vullen die in een bepaalde provincie wonen of waarvan bekend is dat een hogere opleiding hebben gevolgd? Of zijn alle mensen die in aanmerking komen voor het onderzoek geselecteerd? Door gebruik te maken van de Random Digital Dialing methode, komt iedereen met een telefoon in aanmerking voor dit onderzoek en wordt op voorhand niemand uitgesloten. Hierdoor kan gesteld worden dat ook aan het tweede punt is voldaan.

3. De opbouw van de steekproef dient overeen te komen met de opbouw van de totale populatie

Met andere woorden: komen de 1.003 respondenten overeen met de opbouw van de totale populatie? Panteia heeft hiervoor gekeken naar de verdeling van de totale populatie naar leeftijd, opleidingsniveau en geslacht, en deze vergeleken met de steekproefpopulatie. Op basis van deze analyse bleek de steekproef naar opleiding enigszins scheef te zijn. Om uitspraken over de totale populatie te kunnen doen, hebben wij de resultaten in de netto respons herwogen aan de hand van de drie achtergrondkenmerken. Met behulp van wegingsfactoren is de verhouding tussen de achtergrondkenmerken in de netto respons aangepast aan de verhouding in de populatie. De herwogen respons en de resultaten zijn hierdoor representatief voor de onderzoekspopulatie.

De uitkomsten uit de analyses en de antwoorden in het onderhavige rapport (met een betrouwbaarheidsniveau van 95%) zijn dan ook representatief en gelden voor de hele populatie. Vanwege de grootte van de netto steekproef liggen de foutmarges in deze rapportage voor de percentages op 3,09%.

Respons naar achtergrondkenmerk

tabel 9 Respons (ongewogen en gewogen)

	Ongewogen		Gewogen	
	<i>n</i>	%	<i>n</i>	%
Geslacht				
Man	498	50%	501	50%
Vrouw	505	50%	502	50%
Opleidingsniveau				
Hoog	547	55%	313	31%
Midden	333	33%	469	47%
Laag	123	12%	220	22%
Leeftijdscategorie				
18-29 jaar	208	21%	208	21%
30-49 jaar	346	34%	346	35%
50-75 jaar	449	45%	448	45%
Aantal personen in huishouden				
Eenpersoonshuishouden	207	21%	229	23%
Tweepersoonshuishouden	358	36%	354	35%
Meer dan 3 personen in het huishouden	438	44%	420	42%
Omgang biljetten dagelijks leven				
Ja	143	14%	159	16%
Nee	860	86%	844	84%
Provincie				
Groningen	38	4%	44	4%
Friesland	35	3%	37	4%
Drenthe	30	3%	24	2%
Overijssel	64	6%	66	7%
Flevoland	23	2%	26	3%
Gelderland	115	11%	116	12%
Utrecht	77	8%	67	7%
Noord-Holland	144	14%	131	13%
Zuid-Holland	221	22%	222	22%
Zeeland	22	2%	22	2%
Noord-Brabant	127	13%	124	12%
Limburg	68	7%	69	7%
Wil niet zeggen	39	4%	55	5%

Bron: Panteia 2021

